

Ο ΚΥΠΡΙΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΤΡΩΑΔΟΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

1. Γενικά

Εκκλησιαστικά μεγάλος είναι ο αριθμός των Κυπρίων Ιεραρχών που υπηρέτησαν μετά την άλωση τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία μακριά από την ιδιαίτερη τους πατρίδα. Κύπριοι κληρικοί ποίμαναν το λαό ως Πατριάρχες όπως ο Κωνσταντινουπόλεως Γεράσιμος οΓ' (1794-1797), οι Αντιοχείας Σίλβεστρος (1724-1766), Ανθέμιος (1791-1813) και Σπυρίδων (1891-1898), οι Αλεξανδρείας Ιωαννίκιος (1645-1657), Παΐσιος (1662-1678) Παρθένιος (1678-1688) και Κυπριανός (1766-1783) ή υπηρέτησαν σε Μητροπολιτικούς Θρόνους και μαρτύρησαν υπέρ πίστεως και πατρίδος όπως ο Δημητσάνης Φιλόθεος Χατζής (1795-1821) και ο Νικομηδείας Αθανάσιος Καρύδης (1821). Στο Οικουμενικό Πατριαρχείο υπηρέτησαν ανάμεσα σ' άλλους ο Αγκύρας Σεραφείμ Πισσιδίος τον 18ο αιώνα, ο Νικομηδείας Παπάρετος (1821-1838) ο Μεσημβρίας Σαμουήλ (1835-36) ο οποίος υπήρξε επίσης Σχολάρχης της Μεγάλης του Γένους Σχολής ο επίσης Μεσημβρίας Χαρίτων Ευκλείδης (1896-1906), ο Χαλκηδόνος Παρθένιος (1777-1790) ο επίσης Χαλκηδόνος Γεράσιμος (1810-20), ο Κώου Παγκράτιος (1843-53) ο Δημητριάδος και Ζαγοράς Αθανάσιος Κασσαβέτης (1794-1821) καθώς και ο Λογκρίδος Αγαθάγγελος Μυριανθούσης (1833-1852). Στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας εκτός από τους προαναφερθέντες Πατριάρχες αναφέρονται ο Μέμφιδος Νεκτάριος Ιορδανίδης (1909-1924) καθώς και ο Μαρεώτιδος Διονύσιος (1940-1942). Αξίζει να σημειωθεί ότι σήμερα στο Πατριαρχείο αυτό υπηρετούν οι Κύπριοι Μητροπολίτες Ειρηνοπούλεως Πέτρος Ριρούτας Μακάριος και Καλής Ελπίδος Παύλος. Στο τρίτο στη σειρά από τα πρεσβυγενή Πατριαρχεία, αυτό της Αντιοχείας, αναφέρονται οι τρεις

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΚΚΙΝΟΦΤΑΣ

προμνημονευθέντες Πατριάρχες καθώς και ορισμένοι Μητροπολίτες όπως ο Χαλεπίου Νεκτάριος Ιορδανίδης (1892-1909) πριν εκλεγεί ως Μέμφιδος στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και ο Επιφανεΐας Ιωαννίκιος στις αρχές του 19ου αιώνα. Στο τέταρτο Πατριαρχείο, αυτό των Ιεροσολύμων έχομε και τον μεγαλύτερο αριθμό Κυπρίων Ιεραρχών όπως ο Πέτρας Μελέτιος Ματτέος (1836-1867), ο Κυριακουπόλεως Δανιήλ Ιωαννίδης (1886-1897), ο Ιορδάνου Επιφάνιος Ματτέος (1881-1908) ο Νεαπόλεως Μελέτιος (Φεβρ. 1884 - Αύγ. 1884) ο Ιορδάνου Μελέτιος Κρονίδης 1908-1918) ο Γάζης Φιλήμων καθώς και αρκετοί άλλοι. Στο ίδιο Πατριαρχείο υπηρετούν και σήμερα αρκετοί Κύπριοι όπως ο Τιβεριάδος Γρηγόριος και ο Ασκάλωνος Αρκάδιος.

Εκτός από αυτούς αναφέρονται και πολλοί άλλοι που υπηρέτησαν τον λαό ως πνευματικοί καθοδηγητές του στις κοινότητες των ελληνικών ιστορικών πατρίδων ή και της διασποράς. Ειδική αναφορά γίνεται στον ιερατικό προϊστάμενο της Νιαζλή της Μικράς Ασίας Αρχιμανδρίτη Μαθία Παυλίδη (1878-1919) που σφαγιάστηκε από τους Τούρκους, στον Αρχιμανδρίτη Θεοφύλακτο Θησέα που πήρε ενεργό μέρος στην Επανάσταση του 1821, στον λόγιο Αρχιμανδρίτη Ιερώνυμο Μυριανθέα (1838-1898) Διευθυντή της Θεολογικής Σχολής του Σταυρού Ιεροσολύμων και αργότερα ιερέα της Ελληνικής κοινότητας του Λονδίνου, στον Αρχιμανδρίτη Γαβριήλ Καραπατάκη (1869-1953) που υπηρέτησε τον Ελληνισμό του Πόντου τόσο στην Τραπεζούντα όσο και στο Βατούμ, και στους Αρχιμανδρίτες του Παναγίου Τάφου Νικόλαο Χριστοδούλου (1864-1909), Ιουβε-

νάλιο Ελευθεριάδη (+1939) και Πολύδωρο-Νικολαΐδη. Παρά πολλών άλλων κληρικών δυστυχώς, τα ονόματα και η πνευματική τους προσφορά παραμένουν άγνωστα λόγω των δυσκόλων ιστορικών στιγμών που έζησε το Γένος κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας όσο και εξαιτίας της ανυπαρξίας κάποιας ειδικής μελέτης που θα φώτιζε το εξαιρετικά ενδιαφέρον αυτό θέμα. Για μερικούς από αυτούς που έδρασαν μακριά από την ιδιαίτερη τους πατρίδα μετά την άλωση μαθαίνουμε κάποιες πληροφορίες από τη δημοσίευση ορισμένων εγγράφων που βρίσκονται σε κρατικά αρχεία ή βιβλιοθήκες. Ανάμεσα σε αυτούς περιλαμβάνεται ο Μητροπολίτης Τρωάδος Βενέδικτος που έζησε στα τέλη του 18ου αιώνα και στις αρχές του 19ου αιώνα.

2. Η ζωή του

Ιδιαίτερα σημαντικά στοιχεία για τη ζωή του Μητροπολίτη Τρωάδος Βενέδικτου είναι αυτά που περιλαμβάνονται σε επτά έγγραφα των χρόνων 1831 και 1832 τα οποία βρίσκονται στο Κρατικό Αρχείο της Ελλάδας. Τα έγγραφα αυτά δεν είναι διαφωτιστικά για πολλές από τις πτυχές της ζωής του. Σύμφωνα με αυτά ο Βενέδικτος γεννήθηκε περί τα μέσα του 18ου αιώνα στην Κύπρο, άγνωστο όμως σε ποιο μέρος. Δεν γνωρίζουμε ούτε τι μόρφωση είχε, όπως επίσης και ούτε τι υπηρεσίες πρόσφερε στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως όπου και προχειρίστηκε σε Μητροπολίτη Τρωάδος.

Πιθανότατα να υπηρέτησε στην περιοχή της αρχαίας πόλης της Τροίας στη Μικρά Ασία. Στη συνέχεια σύμφωνα με τις εξιστορήσεις του στα έγγραφα αυτά, μετέβηκε στη Μολδοβλαχία όπου και παρέμεινε μέχρι το 1826. Εκεί υπήρχαν δυο Μητροπόλεις, αυτές της Ουγγροβλαχίας και της Μολδοβλαχίας, οι οποίες υπήγοντο στο Οικονομικό Πατριαρχείο. Δεν γνωρίζουμε όμως αν ο Βενέδικτος μετέβηκε ως απεσταλμένος του Πατριάρχη ή από δική του πρωτοβου-

λία. Πρέπει να σημειωθεί ότι στη Μολδοβλαχία μετέβαιναν κατά καιρούς αρκετοί Κύπριοι, που είτε διενεργούσαν εράνους χάριν των Μοναστηριών και της Εκκλησίας του νησιού είτε υπηρετούσαν ως ιερατικοί προϊστάμενοι ή δάσκαλοι στις εκεί Ελληνικές κοινότητες. Ανάμεσα τους και ο ονομαστός Διδάσκαλος της Ακαδημίας Βουκουρεστίου Μάρκος Πορφυρόπουλος (1660-1716). Γνωστή είναι επίσης η αποστολή από τον ηγούμενο Μαχαιρά, του Αρχιμανδρίτη Χαραλάμπου και του διακόνου Κυπριανού, μετέπειτα Εθνομάρτυρα Αρχιεπισκόπου Κύπρου, για διεξαγωγή εράνων.

Ο Κυπριανός παρέμεινε στη συνέχεια εκεί για αρκετό χρόνο, φοίτησε στην Ελληνική Σχολή Ιασίου και υπηρέτησε με υπόδειξη του ηγεμόνα Μιχαήλ Σούτσου εφημέριος της κοινότητας. Τελικά επέστρεψε στην Κύπρο το 1802.

Ο Βενέδικτος σε μεγάλη ηλικία επέστρεψε και αυτός στην Κύπρο, το 1826, για να περάσει το υπόλοιπο της ζωής του με τους συγγενείς του. Τα πράγματα όμως δεν τα βρήκε όπως τα ανέμενε αφού στο νησί επικρατούσαν ανανήλικες συνθήκες διαβίωσης εξαιτίας της κακοδιοίκησης εκ μέρους των Τούρκων Κυβερνώντων.

Παράλληλα ο φθόνος κάποιων καιρεκάκων υπήρξε καθοριστικός ώστε να εγκαταλείψει σύντομα την Κύπρο και να καταφύγει πάμπτωχος στην Ελλάδα. Από Πατριαρχικό έγγραφο της περιόδου αυτής με ημερομηνία 25 Φεβρουαρίου 1827 μαθαίνουμε κάποιες επιπρόσθετες πληροφορίες για τη ζωή του. Συγκεκριμένα με το έγγραφο αυτό ο Βενέδικτος καλείται να επιστρέψει αμέσως στη Μονή Κύκκου που αποκαλείται «Μονή της μετανόιας του», γιατί η παρουσία του είναι απαραίτητη σ' αυτήν.

Από ότι φαίνεται τελικά προτίμησε να μεταβεί στην Ελλάδα για λόγους που αγνοούμε.

Την περίοδο αυτή, τόσο κατά τη διάρκεια της Επανάστασης όσο και κατά το διάστημα που κυβέρνησε την Ελλάδα ο Καποδίστριας, αναφέρονται πάρα πολλοί ιεράρχες που είχαν εγκαταλείψει περιοχές που δεν απελευθερώθηκαν και κυνηγημένοι από τους κατακτητές ζητούσαν τη βοήθεια του Ελληνικού κράτους. Ήταν φυσικά αδύνατη η εκκλησιαστική τακτοποίηση των κληρικών αυτών και το μόνο που μπορούσε να κάνει η Ελληνική πολιτεία ήταν να τους παράσχει κάποια οικονομική βοήθεια.

Στη στοργή και στη φροντίδα του κράτους και ειδικά του κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια (1776-1831) κατέφυγε και ο Βενέδικτος. Την περίοδο αυτή είχε τον τίτλο του πιτουλάριου, δηλαδή αρχιερέα που δεν έχει ποίμνιο και ο οποίος απονέμεται σε ανώτερο κληρικό είτε για λόγους τιμητικούς προς το πρόσωπο είτε για λόγους διακονίας και παροχής υπηρεσιών προς την Εκκλησία.

Η πρώτη του επιστολή προς τον κυβερνήτη έχει ημερομηνία 12.7.1831 και με αυτή ζητεί τη βοήθεια του ενώ παράλληλα εκθέτει τα σχετικά με τη ζωή και τις περιπέτειες του. Ο Καποδίστριας δεν έμεινε άπραγος στις παρακλήσεις του Βενέδικτου και με έγγραφο του ημερομηνίας 16.7.1831 προς την Γραμματεία των Οικονομικών δίνει εντολές να τον συνδράμουν οικονομικά. Με νέα του επιστολή ημερομηνίας 18.9.1831 ο Βενέδικτος ευχαριστεί τον Κυβερνήτη για την άμεση του ανταπόκριση και ζητεί επιπρόσθετη βοήθεια.

Το τέταρτο έγγραφο, το σχετικό με τον Βενέδικτο προέρχεται από την Γραμματεία των Εκκλησιαστικών, έχει ημερομηνία 19.3.1831 και με αυτό του ζητείται να μεταβεί στο Άστρος για να εγκαινιάσει την Εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Δυο μήνες αργότερα στις 6.5.1832 ο Βενέδικτος αποστέλλει νέα επιστολή, προς την Γραμματεία των Εκκλησιαστικών αυτή τη φορά και ζητά να του δοθεί διαβατήριο για να μεταβεί

στην Ευρώπη όπου πιστεύει ότι θα ζήσει καλύτερα.

Με την επιστολή του αυτή υπογραμμίζεται αυτόχρονα και το γεγονός ότι για περισσότερους από εννέα μήνες που βρίσκεται στην Ελλάδα δεν του έχουν ανατεθεί κάποια εκκλησιαστικά καθήκοντα και ζει κάτω από δύσκολες συνθήκες ζωής.

Την ίδια παράκληση απευθύνει και με νέα του επιστολή ημερομηνίας 25.6.1832 όπου και αναφέρει ότι προτίθεται να αναχωρήσει για την Μασσαλία με τον ιεροδιάκονο του. Το δε τελευταίο έγγραφο που μας είναι γνωστό για τον Βενέδικτο έχει ημερομηνία και πάλι 25.6.1832 και με αυτό η Γραμματεία των Εκκλησιαστικών δίνει εντολές στον Διοικητή Ναυπλίου και Άργους να του χορηγηθεί Διαβατήριο.

Στη συνέχεια πιθανότατα ο Βενέδικτος ανεχώρησε για την Ευρώπη όπου και έζησε μέχρι το τέλος της ζωής του. Δεν πρέπει, μάλλον να παρέμεινε στην Ελλάδα αφού το ονομά του απουσιάζει από τους μαζικούς διορισμούς Αρχιερέων που έγιναν το 1833. Υπήρξε και αυτός, όπως και τόσο άλλοι Κύπριοι κληρικοί, τον Ελληνισμό μακριά από την ιδιαίτερη πατρίδα. Ας ελπίσουμε ότι η ιστορική έρευνα θα μας δώσει κάποια επιπρόσθετα στοιχεία για τη ζωή του.

1. Κωνσταντίνου Αθ. Διαμάντη: Ο πρώην Επίσκοπος Τρωάδος Βενέδικτος, Αρχαίο Πόντου, τόμος 26ος, 1964, σελ. 41-50, όπου δημοσιεύονται επτά έγγραφα από το κρατικό αρχείο της Ελλάδας τα οποία σχετίζονται με τον Βενέδικτο.

2. Καλλινίκου Δελικάνη: "Σωζόμενα Έγγραφα", Κωνσταντινούπολη 1904, σελ. 617.